

KŐRÖSTETÉTLÉN

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1.	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ.....	3
2.	KŐRÖSTETÉTLÉN BEMUTATÁSA.....	5
3.	ÖRÖKSÉGÜNK.....	11
4.	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERÚ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA.....	18
5.	A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK.....	25
	5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	25
	5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA.....	51
6.	JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK.....	56
7.	JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK.....	60

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

Az építészet egy vizuális művészet és az épületek önmagukért beszélnek. Tükrözhetnek különböző érzelmeket, vagy akár az adott tájegység jellemzőit, kulturális és történelmi értékeit. Ezért lényeges a település tudatos formálása: a parkok, terek és egyéb közterületek megfelelő elrendezése és kialakítása, az épületek körültekintő vizsgálata és esetleges változtatása. Ezáltal nemcsak az épületek, de a település is magáért beszél majd.

A kézikönyv bemutatja Kőröstetétlen település jellemző településképi, a közterületeket, a jellemző lakóházakat.

Bemutatásra kerül a település környezetalakítása, a rendezett településképi kívánalmi, elvárásai.

A kiadvány segítséget szeretne nyújtani az építetőknek, akik itt szeretnék leélni az életüket és környezetbeillő, esztétikus házat álmodni és ehhez minőségi környezetet szeretnének megteremteni. Segítség szeretne lenni a tervezőknek, aki igyekszik megvalósítani megrendelője elképzelését oly módon, hogy figyelembe veszi az épített és természeti környezetet és olyan házat tervez, amely szemet gyönyörködtet, környezetbeillő és esztétikus.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelezőnek, azonban figyelembevételükkel elkerülhetjük, hogy a település karaktere megváltozzon, elősegítjük, hogy a kialakult jellegét megőrizze és erősítse azt.

A kézikönyv folyamatosan formálódik a létrejövő újabb és újabb épületek, műtárgyak, természeti környezet folyamatosan alakítják, bővítik tartalmát.

A kézikönyvben nem tudjuk feltárni a település teljes egészét, nem tudunk bemutatni minden épületet, de törekszünk a legjellegzetesebb, a település karakterét, arculatát meghatározó példákat bemutatni a teljesség igénye nélkül.

Célunk, hogy a kézikönyvet olvasó, lapozgató reális képet kapjon Kőröstetétlenről és áttanulmányozva a kézikönyvet kibontakozzon előtte a településkép.

Ajánljuk mindazok figyelmébe akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket.

2. KŐRÖSTETÉTLÉN BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Kőröstetétlen Pest megye délkeleti részén, a Duna - Tisza közti hátságon, a Vecsési - Pilis - Cegléd környéki homoklepel keleti részén helyezkedik el.

A fő közlekedési útvonalaktól és a vasúttól távol esik. A Fővárostól a jelenlegi közúthálózaton mintegy 100 km-re fekszik. Közvetlen közúti kapcsolata van Szolnokkal, Abonnyal, Cegléddel, Kocsér irányában Nagykőrössel.

A lakosság foglalkozás szerinti összetételét illetően a mezőgazdaságnak van meghatározó szerepe, ez természetes is, hiszen a pusztai település kialakulását is a mezőgazdaság teremtette meg. A mezőgazdaság első kollektivizálása idején jött létre a Dózsa, majd a Kossuth Tsz. Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni általános tévesztés idején jött létre a Vörös Csillag Mgtsz. Az 1970-75-ös nagy összevonások időszakában már csak egy termelőszövetkezet volt és ezt is összevonták a jászkarajenői szövetkezetekkel és így jött létre - két község területén - az Árpád Mg. szövetkezet. Mindezekkel párhuzamosan a nagybirtokok egy másik részén Állami Gazdaságot is szerveztek.

Az állattenyésztésre alapozva először közös vállalkozásként - több tsz. közreműködésével - hozták létre 1972-ben az Alföld-Tej Közös Vállalatot, amely aztán 1980-ban önállósult.

Az 1989 - 90-es fordulat után a két község téese ismét szétvált, a szétválást követően az Árpád Mgszövetkezet ismét csak Kőröstétlen területén működött és 1998-ban átalakult Árpád Mg. Kft.-vé. Fő profilja az állattenyésztés, de jelentős a növénytermesztése is, főleg búza és kukorica.

A privatizációk során szerveződött az Alföld-tejből a "Yogo"-Élelmiszerelőállító Kft., melyet 1998-ban megvásárolt egy külföldi befektető csoport és a termelést Szolnokra vitte. 1999. novemberében a településen maradt és kihasználatlan üzem ismét egy külföldi érdekltség tulajdonába került, aki a sajtgyártást kívánja meghonosítani. Jelenleg KŐRÖSTEJ KFT. néven üzemel.

A település viszonylag új keletű a tanyai központokból beköltöző és itt építkező volt cselédek és leszármazottjai keze nyomán. A Cegléd - Jászkarajenő, illetve a Szolnok - Nagykőrös közötti útvonal mellett épült kezdetben a legtöbb lakóépület.

Az önálló tanácsú községgé válást megelőző években, 1948 és 49-es években községháza épült, megteremtve az önállóság alapvető tárgyi feltételét. Ezzel az önállósággal élt a település egészen 1975-ig, a Jászkarajenő községgel kierőszakolt közös tanácsú község létrehozásának idejéig, mely egészen 1990-ig, az önkormányzatok megalakulásáig tartott.

Kőröstetétlen, mint - nem székhely - társközség ez idő alatt megtorpant a fejlődésben. A korábban megszűnt önálló gazdasági egység /Tsz. / után kivonult az igazgatás is, amely elindította az elvándorlást és az intézményrendszer leromlását. Az 1950-es évek közepén épült kultúrház ezekben az években annyira tönkrement, hogy ma már életveszélyes. Sajnos ezt a folyamatot az 1990-es ismételt önállóvá válás sem tudta megfordítani, a 15 év olyan kiesést okozott. A felújítása 2002. szeptemberében fejeződött be, jelenleg részlegesen üzemel.

Napjainkban a lakosság lélekszáma 900 fő körül mozog. Pedig az önkormányzatisággal megnyílt új lehetőségeket igyekszik a település maximálisan kihasználni és ennek nyomán a korábbi vízvezeték- és villanyhálózat mellé kiépült minden lakáshoz a gáz, a telefon, szennyvízcsatorna -rendszer a tisztítóművel együtt, mely minden lakáshoz biztosítja a rákötési lehetőséget.

A község úthálózatának 80 %-a portalanított burkolattal van ellátva és napjainkban is egyik legfontosabb feladatának tartja a képviselőtestület a földutak kiépítését.

A települési külterülete jellemzően mezőgazdasági terület, a mezőgazdasághoz tartozó állattartó telep és gazdasági létesítmény is megtalálható.

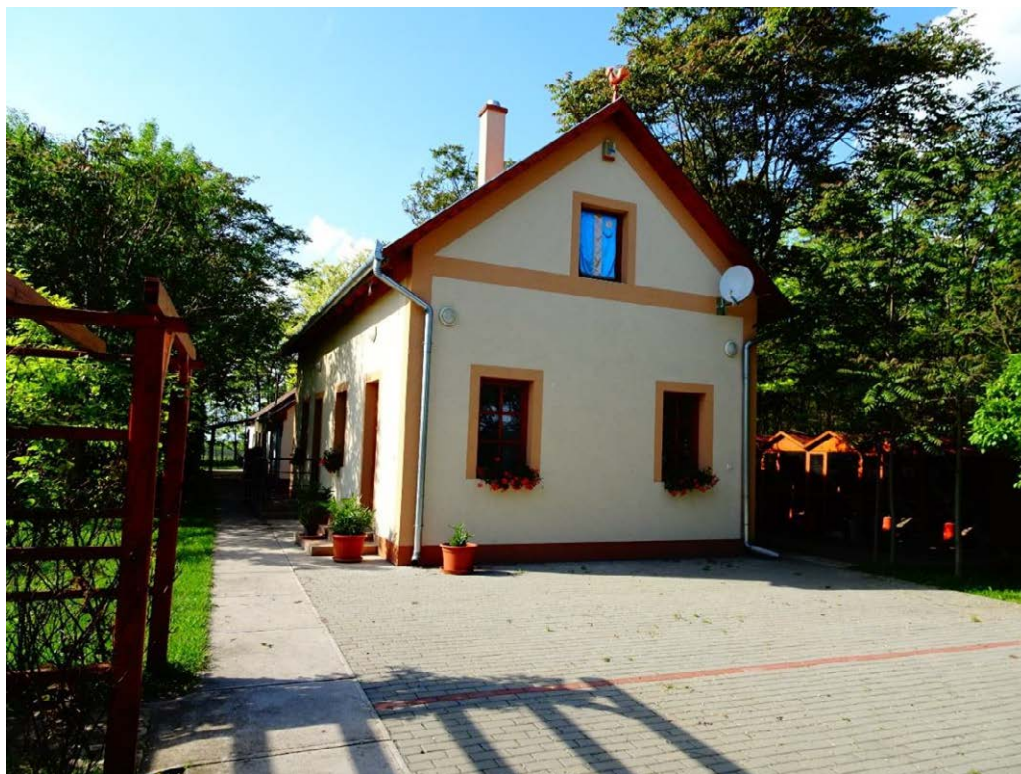

A település külterületén nem jellemző a tanyavilág, a Jászkarajenői út bevezető részén találunk lakott tanyákat.

A Kocséri út melletti vendégház környezetrendezése példaértékű.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

Anonymus szerint Árpád fejedelem itt táborozott, s itt verette fel a sátrát, s szemlélte meg seregét, amellyel Szer felé vonult, hogy megütközzön Salán bolgár fejedelemmel.

" 38. A görögök és bolgárok serege "

Eközben Salán vezér, mikor megismerte a magyarok hatalmát és tetteit, megijedt, hogy egyszer csak haragra gyulladva őt űzik ki országából. Tehát tanácsot tartván övéivel, követeit a görögök császárához meg a bolgárok vezéréhez küldötte, hogy adjanak neki segítséget az Árpád magyar vezér ellen való küzdelemre. A görög császár és a bolgár vezér nagy hadsereget küldöttek Salán vezérnek. Mikor ezek megérkeztek, azon a helyen, amelyet Titelnek mondanak, nagy öröm támadt a vezér udvarában. Másnap pedig Salán vezér és nemesei tanácsot tartván, követeket küldöttek Árpád vezérhez azzal a felszólítással, hogy a földjüket hagyja el, s induljon haza szülőföldjére. Mikor ezek megérkeztek Árpád vezérhez, és előadták neki Salán vezér üzenetét, Árpád vezér meg nemesei felbosszankodva, ugyanazon követek útján ezt üzenték vissza Salán vezérnek: "A földet, amely a Duna és a Tisza között terül el, azonkívül a Duna vizét, amely Regensburg felől Görögországba folyik, a magunk pénzén szereztük meg akkor, amikor új emberekként megjelentünk itt, s azok ára fejében küldöttük a tizenkét fehér lovat meg a szóban volt többi mást. Ő maga az, aki földje jóságát dicsérve egy nyaláb füvet küldött Alpár homokjáról és egy korsót a Duna vizéből. Megparancsoljuk tehát uratoknak, Salán vezérnek, hogy hagyja el a mi földünket, s amilyen gyorsan csak szaladni tud, hordja el magát a bolgárok földjére, ahonnan ősapja idetelepedett a mi ősapánknak, Attila királynak a halála után. Ha pedig ezt meg nem teszi, tudja meg, hogy mi ellene rögtön hadat indítunk." A követek ennek hallatára, miután megkapták az engedelmet, szomorú arccal Salán vezérhez siettek. Árpád vezér és nemesei pedig az egész hadsereggel elindultak a Zagyva folyótól, és a Tetétlen-hegy mellett ütöttek tábort egészen a Tiszáig. Azután a Tisza partján tovább vonulva, Alpár homokjára érkeztek.

39. Salán vezér elindulása Árpád vezér ellen

Salán vezér a görögök és bolgárok segédcsapataival együtt elindult Titelről, és övéi biztatására is dühösen Árpád vezér ellen lovagolt. S mialatt a két sereg egymás közelében éjszakázott, egyik sem mert aludni egész éjjel, hanem felnyergelt lovukat kézen tartva virrasztottak. Reggel pedig, még hajnal előtt, mind a két fél készült a csatára. Árpád vezér, akinek a mindenség Istene volt a segítője, felövezte fegyvereit, felállította a csatarendet, aztán könnyhullatva imádkozott Istenhez, majd imigyen tüzelte vitézeit: "Szittyák, kik a bolgárok dolyféből Hung várától a hungárus nevet kaptátok, a görögöktől való félelem miatt ne feledkezzetek meg kardotokról, és el ne veszítsétek jó hírneveteket. Hanem serényen és vitézül harcoljatok a görögök és bolgárok ellen, akik a mi asszonyainkhoz hasonlítanak, és úgy féljünk a görögök sokaságától, mint az asszonyokétól." Ennek hallatára vitézei nagyon felbuzdultak. Tas fia Lél megfújta a kürtjét, Bogát fia Bulcsú meg felemelte a zászlaját, s az első hadsorban indultak ütközetbe a görögök ellen. Erre harcba elegyedett a két ellenséges csatarend, és kezdtek hevesen vívni egymással. S amikor Árpád vezérnek egész serege viadalra kelt a görögök ellen, igen sokan elestek a görögök és bolgárok közül. A fent említett Salán vezér pedig, amint látta, hogy övéi alulmaradnak a küzdelemben, futásnak eredt, s hogy életét megmentse, Bolgárfejvárba sietett. A görögök meg bolgárok a magyaroktól való rettegésükben eszüket veszelve elfelejtették, hogy melyik úton jöttek, s midőn életüket mentve futásnak eredtek, a Tiszát kicsiny folyónak véelve, át akartak úszni rajta. De mivel ekkora félelem és rémület szállotta meg őket, a magyaroktól való rettegésükben majdnem mindnyájan a Tisza vizébe veszték, s alig maradtak néhányan, hogy császáruknak balsorsukról hírt mondjanak. Ezért azt a helyet, ahol a görögök vesztüket lelték, attól a naptól kezdve mostanig görögök révének hívják."

A Nagypengyom dűlőben középkori település és temető nyomaira bukkantak a régészek. Feltételezhető, hogy a Bor-Kalán nemzetség szállásterületéhez tartozott, Nagykőrshöz hasonlóan.

Tetétlen története mintegy 900 éves. Először 1091-ben a kunok dúlásának esett áldozatul.

A falu második, végleges pusztulása a tatárjárás alatt történt 1241-1242-ben.

A 18. század végén Kőrös város birtokolta, majd örökre megvásárolta. Tetétlen mindig is szórványtelepülés volt. A birtokosai nagykőrösi kismemes gazdák voltak, akik Nagykőrösön lévő kúriákban laktak, de a pusztai birtokon is létesítettek lakható tanyákat, tanyaközpontokat és a cselédség is itt tartózkodott, akik tulajdonképpen az állandó népességet alkották. Ilyen gazdasága volt Inárcsi Farkas Eleknek Tetétlenen, ahol 1855-ben vendégül látta Arany Jánost, a református gimnázium tanárát, Szilágyi Sándor történész és Deák Lajos tanártársaival együtt.

Arany János nagy érdeklődést tanúsított az Árpád-monda iránt, miszerint a Nagypengyom halom tetején táborozott serege élén, s ennek hatására írta meg A tetétleni halmon című költeményét. Az itteni csárdában ismerte meg Csonka Márton pástoremberet, akinek a Vén gulyás és A vén gulyás temetése című verseket szentelte.

A település 1950-ig tartozott Nagykőrshöz, ekkor azonban Kőröstetétlen néven önálló közigazgatású községgé alakult.

A település nevezetessége az Árpád-halom. Nagykőrös város előjárósága 1896-ban, a honfoglalás ezredik évfordulóján, milleniumi emlékművet, obeliszket állíttatott a Nagypengyom halmán, mely méltóságteljesen emelkedik a település fölé és ma is fő nevezetessége a községnek.

A település történetéből adódóan a honfoglalási emlékművön kívül évszázados emlék nem maradt fenn, ugyanakkor az örökséghez tartoznak azok a közelmúltban épült, létesített emlékművek, melyek történelmi eseményekről emlékeznek meg.

Épített, művi alkotások közül a helyi örökség része az általános iskola, melynek formája, homlokzati díszítése jellegzetes.

A település 10 éve építette templomát, mely modern formájával, meghatározó karakterével a település jelképévé vált.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

A fiatal településen történelmi településrészeiről nem beszélhetünk. A katonai térképeken még csak az út figyelhető meg, mely mellé a házsorok települtek és a közöttük lévő területeken később utcák alakultak.

(www.mapire.eu/hu)

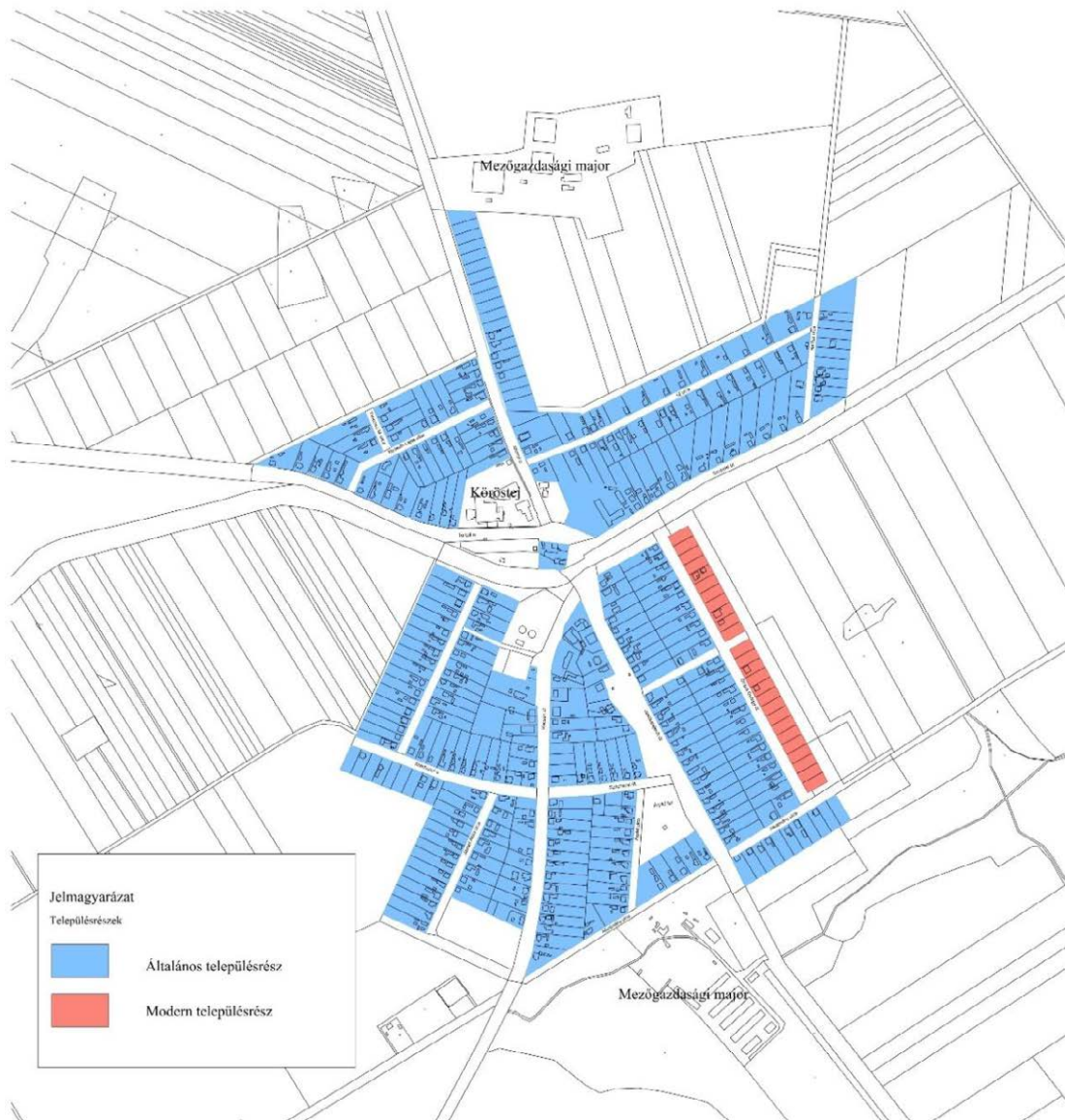
Az utak kereszteződésénél létrejött település csak az 1900-as évek közepe táján kezd benépesülni.

Az utak nagy része mérnöki tervek szerint kialakított, szabályosan nyitott utca. Az épületek kialakítására az oldalhatáron álló, előkertes elhelyezés jellemző.

Kőröstétlen történelmével, kialakulásával, településarculatával magyarázható, hogy a belterületen csupán két eltérő karakterű településrészt tudunk lehatárolni. A belterület nagy része egy területegységre esik, a jellemzően oldalhatáros beépítésű utcán belül vegyes – hagyományos kockaház sáttortetővel és utcára merőleges gerincű földszintes vagy földszint + tetőtérbeépítéses ház – beépítéssel.

A Dózsa György utca külön arculatot képvisel, a közelmúlt nagyobb alapterületű modern épületei kapnak itt helyet.

ÁLTALÁNOSTELEPÜLÉSRÉSZ

A lakóházak nagy része az 1950-es évek után épült. Az 1950-es évek közepétől a sáttortetős kockaházak terjedtek el, majd az 1980-as évektől a tetőtérbeépítéses épületek és az 1970-80-as években néhány földszint + emeletes épület is épült. Az épület-elhelyezések a háztípusoknál oldalhatáronálló, előkertes épület-elhelyezésűek.

A teljes belterületre elmondhatjuk, hogy a lakótelkekénél jellemző az oldalhatáron álló beépítés, a földszint vagy földszint és tetőtérbeépítéses épületmagasság, a visszafogott színvilág, a természetes anyagok használata. Megfér egymás mellett a hagyományos lakóház a sáttortetős kockaház és a modernebb épület is.

Egy – egy utca vagy utcaszakasz hasonló képet mutat, sok helyen a tetőhajlásszögek, épületmagasságok és előkertek is megegyezők.

Egyes utcák közel azonos beépítési jellegűek, így Köröstetétlen egyik részére a sáttetős kockaház jellemző, melyet csak itt – ott szakít meg egy-egy másmilyen háztípus. Jellemzően az azonos időszakban épület házak azonos tetőhajlásszögűek és gerincmagasságúak.

Egyes utcaszakaszokon tisztán csak sáttortetős házakkal találkozunk.

Utcaszakaszokon azonos időben épült merőleges gerincű házakkal találkozunk.

A házak tartozéka a kerítés mely egyrészt a közterülettől elválasztja az épületet, másrészt összeköti azt, mintegy elválasztó vonalat képezve tölti be funkcióját.

MODERN TELEPÜLÉSRESZ

A város legfiatalabb, dinamikusan fejlődő, kedvelt része. A 2005 – 2006-os évektől építkeztek ide, zömében földszintes elterülő családi házakat.

A településrészen modern épületekkel is találkozunk. A környezetrendezés igényes, a közterületi részek a házak előtt gondozottak, ápoltak.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Jelen útmutatóban egyes azonos karaktereket bemutató településrészeire vonatkoztatva fogalmazzuk meg a településrészek beépítésre vonatkozó ajánlásokat új épületek építése, vagy egyes épületek átalakítása esetén.

BELTERÜLET

A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképét, ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Kőröstetetlen hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan építhetünk modern, de nem hivalkodó épületet. Fel szeretné hívni a figyelmet a környezetalakításra, amely nemcsak az épített, de a természeti környezet harmonikus egységét jelzi. Kőröstetetlenen ez különösen jelentős, hiszen a település a környezetrendezésben élen jár, virágosított, szép utcái, rendezett közterületei, utcabútorai önmagáért beszélnek. Sok esetben látszik a tudatos környezetformálás, szakember segítségével összeválogatott növények esztétikus elrendezése szemet gyönyörködtető.

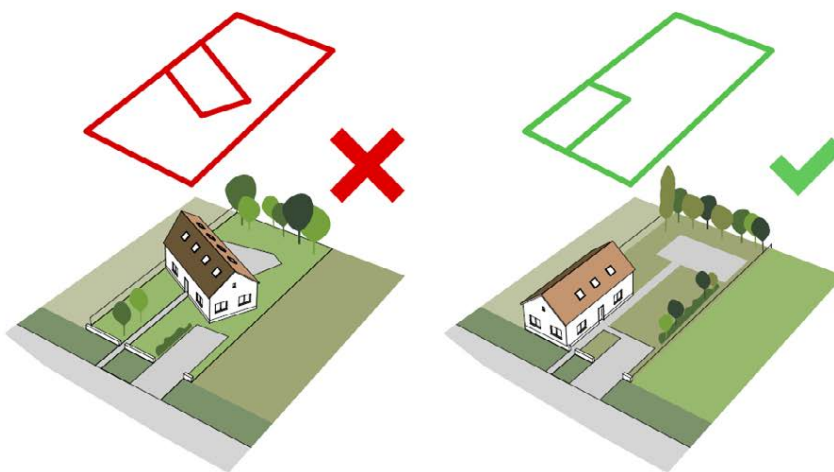

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

Köröstetetlen történetéből, kialakulásából adódóan jellemzően a település nagy részén sáttortetős kockaházak, földszint + tetőtérbeépítéses házak alkotnak utcaképeket, néhol még meglapul egy-egy régi lakóház és az átépülés eredményeként itt – ott a legújabb divatú mediterrán családi házzal is találkozunk. A lehatárolásnál a település nagy részét az általános településrészbe soroltuk.

TELEPÍTÉS

A belterületen megállapíthatjuk, hogy a családiházaknál oldalhatáronálló beépítés alakult ki. Jellemzően utcára merőleges, vagy sáttortetős épületek alakultak ki. Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá

válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényesávval elválasztva a hátsókert gazdálkodásra alkalmassá válik, vagy a lakóház kertkapcsolatát a hátsókert felé nyitva egy átmenetet képez a zárt térből a természeti környezetnek.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Kőröstetétlenben hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a település lakóterületének egészére a földszintes, földszint + tetőrbeépítéses házak, és néhány esetben földszint + 1 emeletes lakóépületek jellemzők. A meglévő épületek

közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Köröstetétlen a belterületen a tetőhajlásszög egyes utcákban hasonló. A településre kevésbé jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

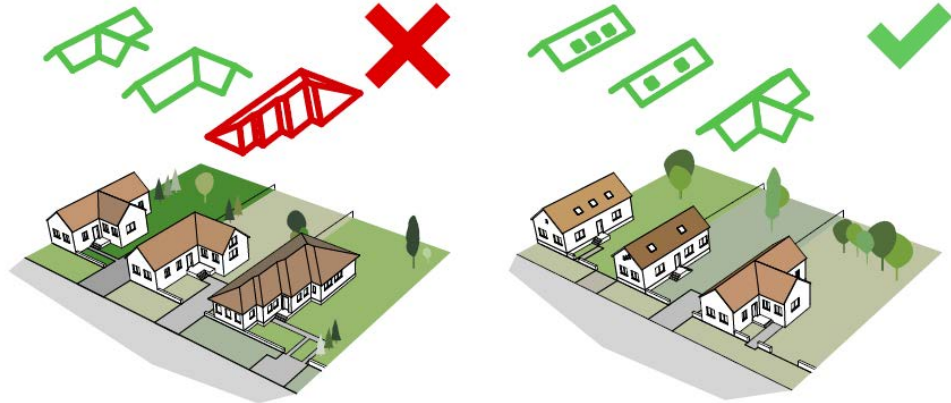

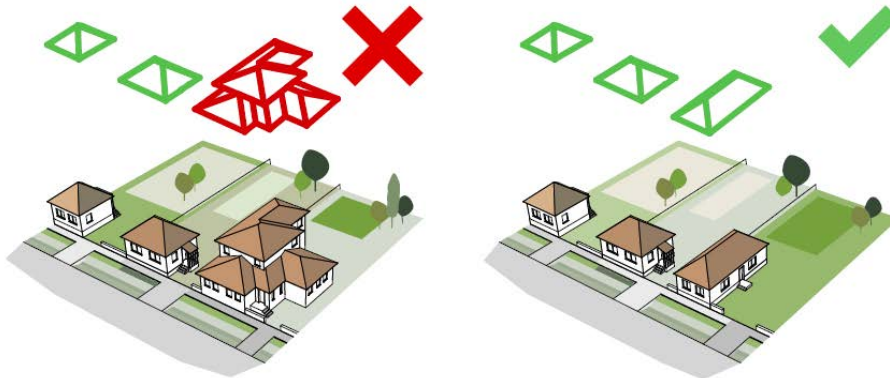
TETŐFORMA

A belterületen a tetőforma változatos, megtaláljuk a nyeregtetőt jellemzően utcára merőlegesen és ennek kontyolt változatait, a sátoztetőt. Nem alakult ki manzardtető és javasoljuk, hogy ezt a típust ne válasszák, a túl összetett tetőidom alkalmazását pedig az adott telek körüli épületekhez való illeszkedés alapján javasoljuk csak alkalmazni.

Javasoljuk az illeszkedés vizsgálatát, amennyiben az építendő épület körül utcára merőleges nyeregtető van, akkor ne

válasszunk túl összetett tetőformát, hanem próbáljuk követni a hagyományos formavilágot.

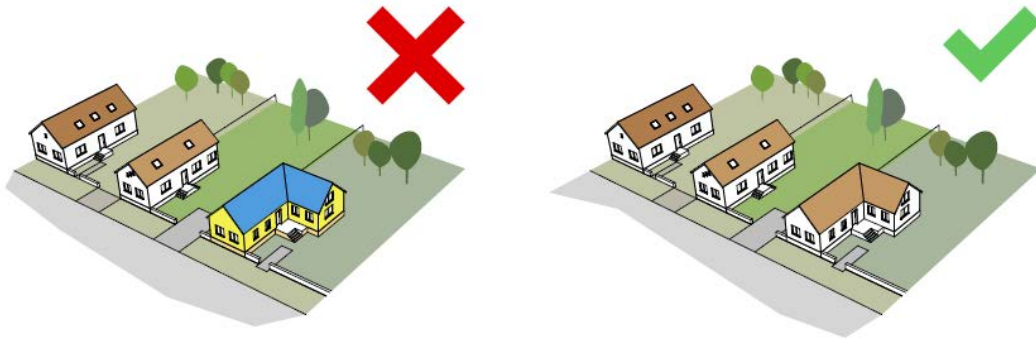

Amennyiben az utcarészleten sátoztetős épülete állnak, akkor oda modernebb köntösben újragondolva hasonló kerüljön és kerüljük a túl szabdalt, tördelt tetőformát.

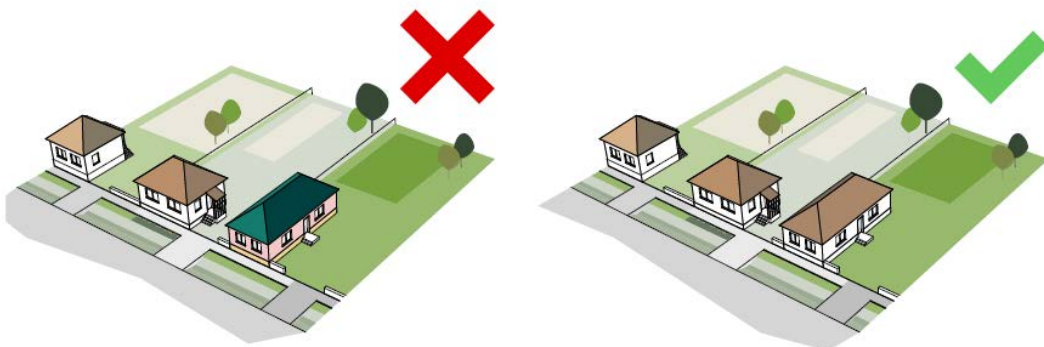

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Kőröstétlenen jellemzően pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal, sárgás, drappos, törtfehér színekkel. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

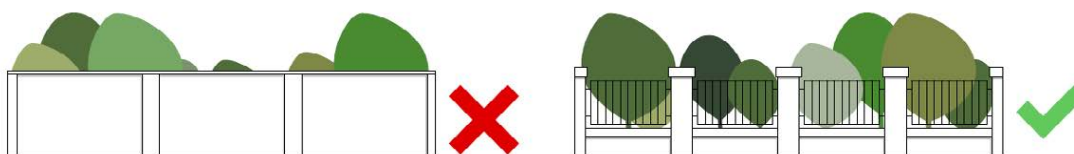
Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Köröstetétlenen az áttört, lábazatos kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt kerítés építését.

A teljesen zárt kerítés nem elfogadható

Ajánlott áttört kerítés építése, mely
1/3-ad lábazat, 2/3-ad áttört rész

MODERN TELEPÜLÉSRÉSZ

Kőröstetétlen legfiatalabb része a Dózsa György út melletti terület, mely a 2005-ös évek körül kezdett beépülni. Kisvárosias, rendezett környezetben a településrész dinamikusan fejlődő lakónegyede lett. Nemcsak az itt elhelyezett tetőtérbeépítései és modern egyszintes épületek miatt vonzó, hanem a közterületek környezetrendezése is hozzájárul, hogy ez a rész vonzó legyen.

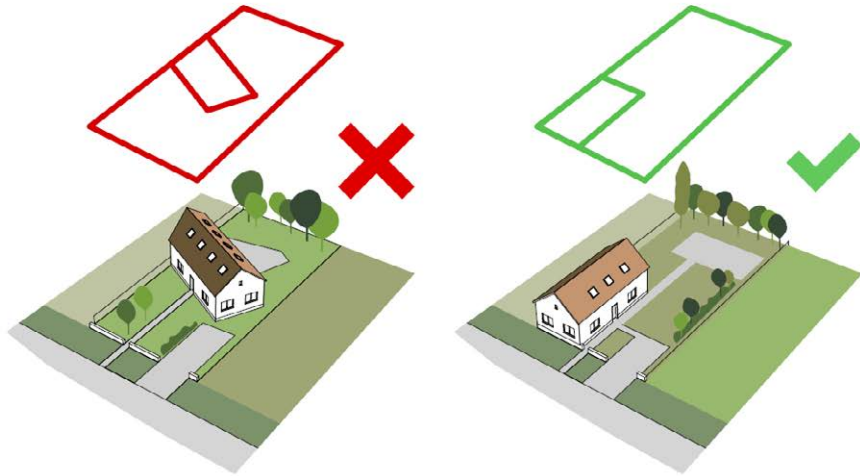

TELEPÍTÉS

A modern településrészen zömében oldalhatáronálló beépítéssel találkozunk.

Javasolt a beépítés szerint továbbra is az oldalhatáron álló beépítési mód megőrzése, vagy a túl nagyméretű telek esetén az építési helyen

belüli szabadon álló elhelyezés. Nem javasolt más épületelhelyezés, mert az az utca egységes képét megbontaná és szomszéd vitának is alapot adhat.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A területen jellemző a földszint, földszint+tetőtérbeépítéses családiház. Nem kívánatos ennél magasabb épület építése, mert az egységes utcakép felbomlana, valamint benapozottság miatt sem lenne kívánatos.

TETŐHAJLÁSSZÖG

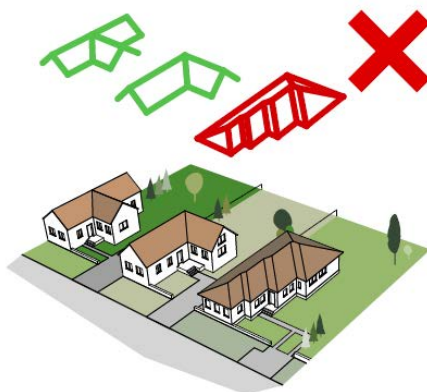

A településrészen a tetőhajlásszög a tetőtérbeépítéses épületeknél 40-45 fokos, míg az újonnan épült elterülő épületeknél 20-25 fokos. Erre a részre nem jellemző a lapostető. Javasoljuk továbbra is megőrizni az utcaképet, a nagyobb tetőhajlásszöggel épült épületek közé alacsonyabb tetőhajlásszögű ne épüljön és fordítva is, az

alacsonyabb tetőhajlásszögű között nem kívánatos a tetőtérbeépítéses meredekebb tetővel épült lakóház.

TETŐFORMA

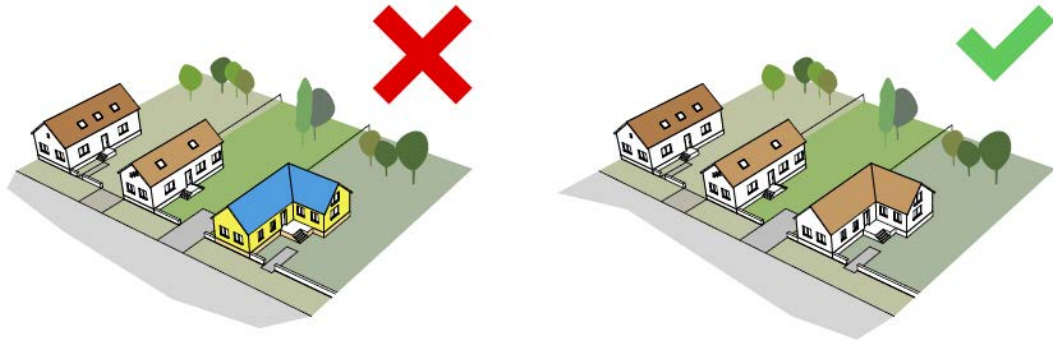
Jellemzően utcára merőleges gerincű nyeregtető alakult ki, melyet továbbra is javasolt megőrizni. A kialakultaknak megfelelően a túl szabdalt, bonyolult tetőidom kerülendő.

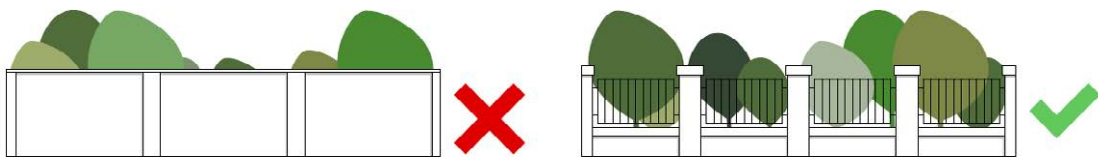
ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Jellemzően világosabb színű falazat alakult ki, nem hívalkodó színekkel. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát. Törekedjünk a nyílászáró és fal színének harmóniájára, valamint a kerítés és az épület színbeli, anyaghasználatbeli formai egységére.

KERÍTÉS

Jellemzően a területen áttört kerítés alakult ki, általában fa és falazott szerkezet alkalmazásával, sok helyen modern kivitelben. Továbbra is meg kell őrizni az áttört jelleget, kerüljük a teljesen zárt kerítés építését.

Kerülendő a teljesen zárt kerítés

*Javasolt a meglévőhöz illeszkedő lábazatos, áttört
mezőkkel rendelkező kerítés*

KÜLTERÜLET

A település igazgatási területének látványát meghatározzák a természeti értékekben gazdag, tájképileg változatos, értékes területek. Kőröstetétlen határában egyedülálló érték a Sári gyepek értékes növény – és állatvilága, mely természetvédelmi terület. A külterületet nagy mértékben meghatározza a Gerje és Perje csatorna, mely Kőröstetétlen igazgatási területén egyesül és onnan Gerje – Perje csatorna néven Tószegnél ömlik a Tiszába.

A külterület arculatára jellemző az alföldi sík vidék, az állattartó majorok, a művelt mezőgazdasági területek látványa.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

TORNÁCOK

Kőröstétlenen nem jellemző a tornác. Az újabb építésű épületeknél inkább szélfogó létesült, mely a kinti és benti tér átmenete.

A modern épületeknél is igyekeznek szélfogót kialakítani, amely a kinti és benti tér kapcsolatát jelzi és zsilip szerepe van.

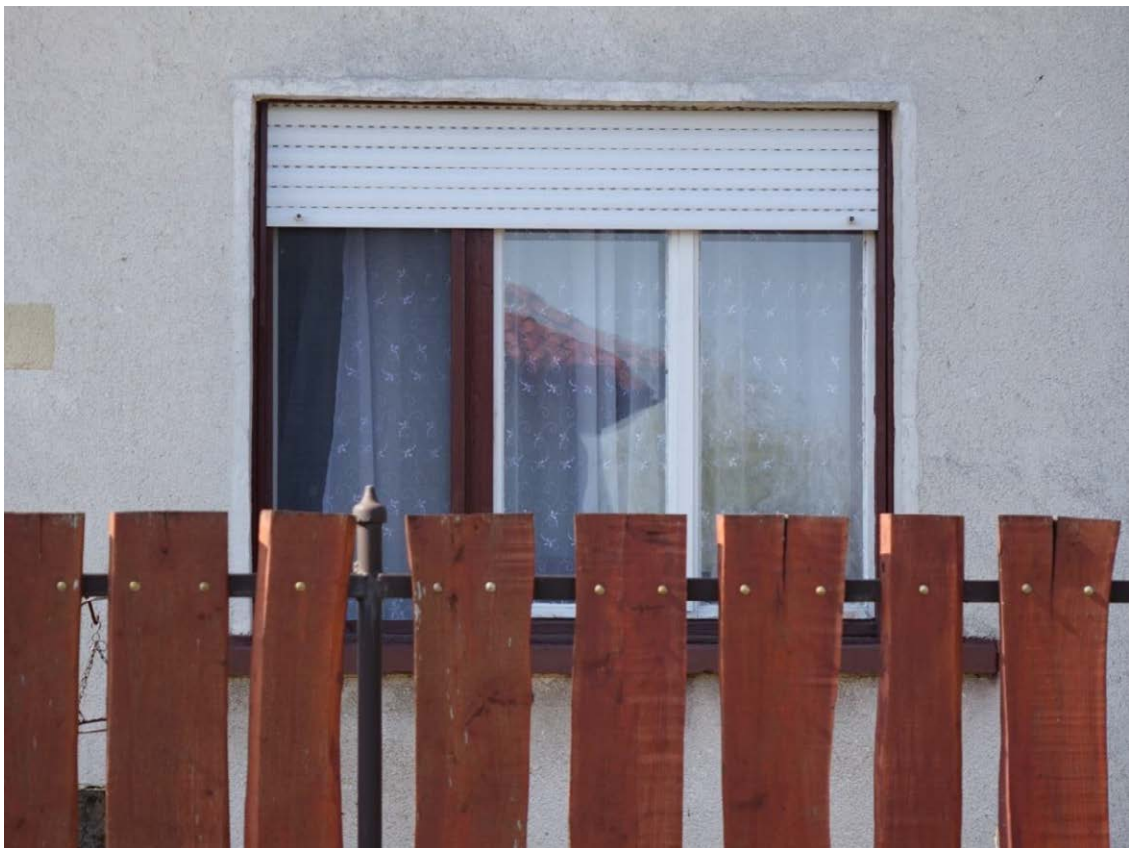

AJTÓK, ABLAKOK

Sokszor mondják az ablak a ház „szeme”. Elképzelhetetlen a ház ablak nélkül, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a külvilággal. Az ablakok is fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak.

Az épületek megjelenését a nyílászárók nagyban befolyásolják, tagolják a homlokzatot, mintegy kinyitják a világ felé. A különböző településrészekben jól elkülönülnek a különböző nyílászáró típusok.

Az általános településrész kocka házainál klasszikusan háromszárnyú ablakok voltak, melyek egy részét mára lecseréltek jellemzően kétszárnyú ablakokra. Jellemzően az ablakok szimmetrikus elrendezésűek, arányosak.

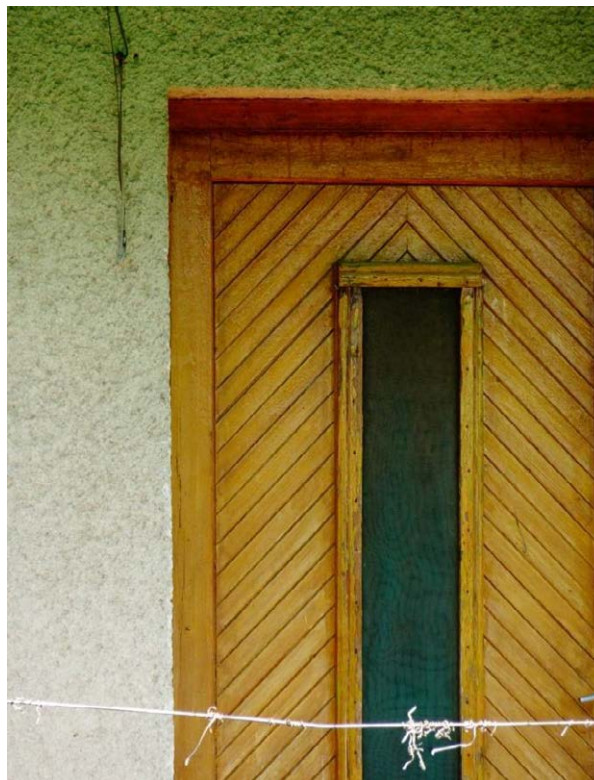

Modern településrészen a tetőtérbeépítéses házaknál jellemzően nagyobb méretű nyílászárók és kevesebb osztás a jellemző. A házak benapozottsága lényegesen javult.

A település kockaházainál jellemzően az oldalsó, vagy hátsó homlokzatra került a bejárati ajtó, mely fából készült általában halszálkamintás, középen ablakkal osztott.

A modernebb házaknál jellemzően díszesebb ajtókat látunk, sok esetben a ház főhomlokzatán.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületek vakolása, festése, színvilága nagyban meghatározza a településképet, sajátos hangulatot teremt. A település nagy részén a tipikus kockaházaknál a kőporos vakolat terjedt el sárgás, drappos színvilággal, míg az újabb épületek már homlokzatfestékekkel színezettek. A színezésnél ügyeljünk az összhangra, a nagyon rikító, kirívó színek kerülendők. Inkább visszafogott színvilággal és egy-egy szép építészeti részlettel tegyük vonzóvá az épületet. Kiemelhetjük az ablakokat ablakkeretezéssel, a lábazat eltérő anyaga és színe is megtöri az épületet. Jó megoldás lehet ha összhangban van a fal színe, a lábazat és a tető, ugyanakkor az igényes kerítés is sokat javíthat házunk külső megjelenésén.

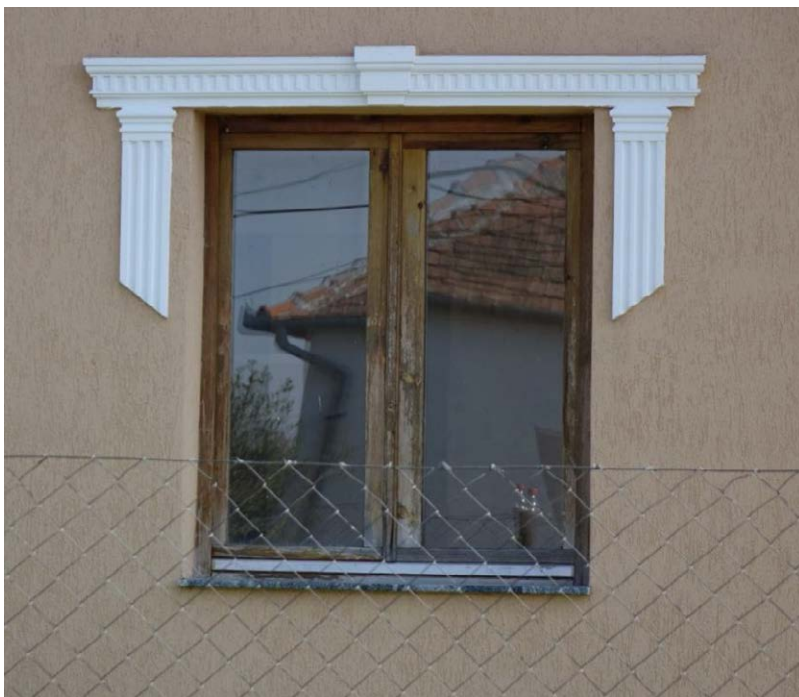
Szép megoldás, amikor a színvilág harmóniában van egymással, a barnás szín árnyalatai letisztult megjelenést mutatnak be. Nagyban befolyásolja a ház külső megjelenését a környezet. Egy jól megválasztott előkert beültetéssel, örökzöld növényzettel kiemelhetjük a ház szépségét.

A szép, tervezett közterület az épülettel, előkerttel és kerítéssel együtt egységet alkot. A nívós, örökzöld növényekkel beültetett, talajtakaróval fedett közterület magára vonja a figyelmet és a visszafogott, letisztult épületet kiemeli. A kerítés nem túl hangsúlyos, inkább funkcionális, mint díszítő jellegű.

RÉSZLETEK

A lakóépület megjelenését nagyban befolyásolják a részletek, egy-egy ablakkeretezés kiemelheti a nyílászárót és megtörheti a homlokzat egyhangúságát.

Az épületeken lévő homlokzatszobrászat egyedi, jellegzetessé teszi az épületet. Az iskola falán lévő címer az árnyalatban elütő színezés miatt nem hivalkodó, ugyanakkor nemes egyszerűségében figyelemfelkeltő.

KERÍTÉSEK

A kerítések Kőröstetetlenen sokfélék, azonban utcán belül magasságuk közel azonos és áttört kivitelűek. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyat is, ahol a beton lábazatot és oszlopok között fa pallók töltik ki.

A nyerstégla lábazattal harmonizáló fa anyagú apácarácsos kerítés láttatni engedi a kertet és az épületet.

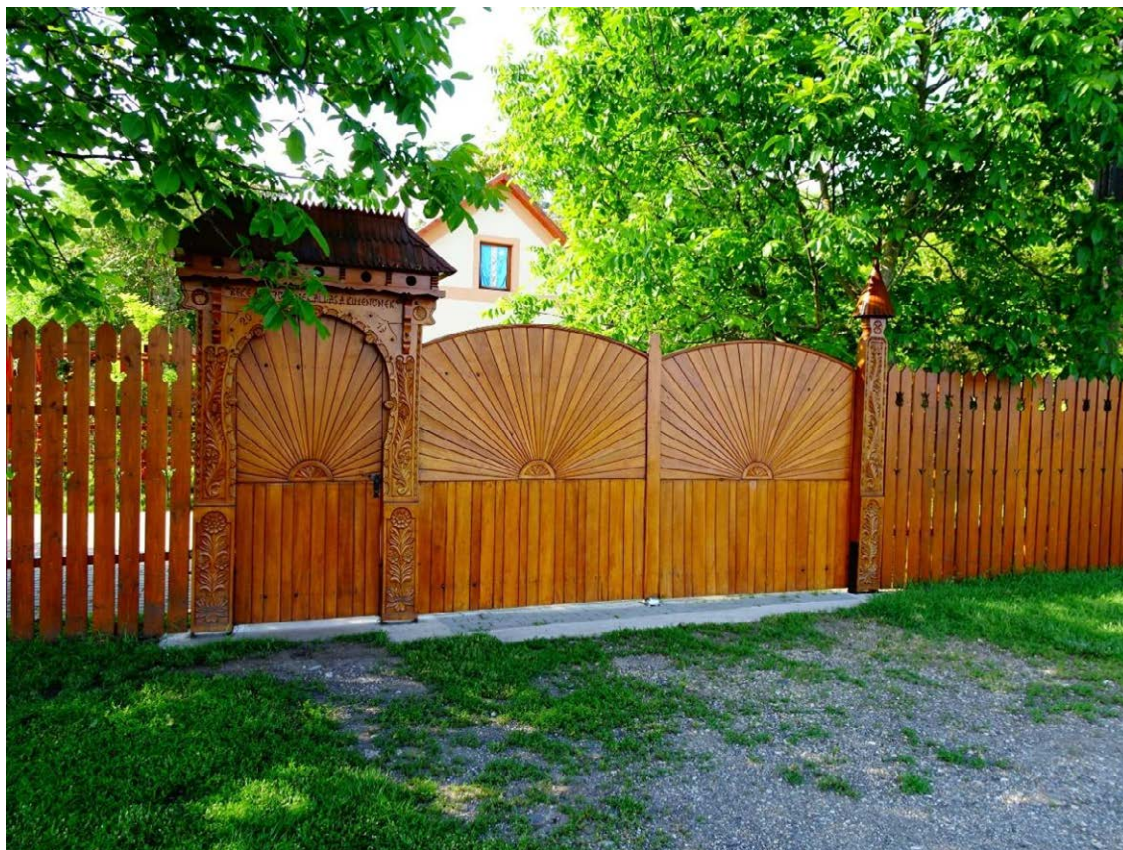

A modern kerítések szép példája a kovácsoltvas kerítés, pálcás kerítésmezőkkel, melynek közepén csigavonalú díszítés található.

A kovácsoltvas kerítések másik szép példája, amikor téglából falazott kerítésoszlopok mezőjét tölti ki a visszafogott díszítésű kerítésmező. A kerítésmező kovácsoltvas pálcái lánzsaszerűek, végükön tulipándíszítéssel.

A külterületi vendégház szépen faragott kerítése környezetbeillő és esztétikus. A hagyományos formavilágot követi, színezésében meghagyja az eredeti fa színét, faragásai, motívumai egyediek.

KERTEK

A vidéki települések báját a szépen megművelt, jól karbantartott kertek kiemelik. A kertek megteremtik a kapcsolatot a természettel, a jól átgondolt kerttervezés nemcsak szemet gyönyörködtet, de az épületet is kiemeli, megteremti az épített és természeti környezet harmóniáját.

Kőröstétlenül különösen fejlett a kertkultúra, mind a díszkertek, mind a családiházak gazdasági kertjei tekintetében.

Az előkertek egyik szép példája, amikor tervezett a talajtakarás és a növényzet ültetése. Az előkertben lévő örökzöldek nem takarják el az épületet, ugyanakkor rendezett hatást érhetünk el a cserjefélék elhelyezésének tervezésével. Az oldalkert gondozott pázsitját egy-egy kúszó növényzet töri meg.

A konyhakertként használt kertek is lehetnek nagyon szépek, ha gondozottak és ápoltak. A szőlőtőkékkel beültetett kertrészen a konyhakerti növények ültetése figyelembe veszi a növények egymáshoz való alkalmazkodását, tűrését.

A kertkultúra és környezetkultúra együttesének szép példája a rendezett kert előtti szép, gondozott közterület. Az oldalkertben a tuják mellett szép, ápolt veteményeskert és virágoskert került kialakításra.

A külterületi vendégház udvara rendezett, a beültetések, a nyírt gyepterület a pihenést szolgálja.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

A településképet nagyban befolyásolja a közterületek, utak, utcák, parkok, közkertek egységes megjelenése, gondozottsága. Első benyomásunk a településen végighaladva a parkokról, terekről, utcákról alakul ki és csak utána mélyülünk el a részletekben. Kőröstétlennen különösen szépek a közterületek, a településen lakók igényesek környezetükre és tesznek azért, hogy egyedivé és harmonikussá varázsolják településüket.

UTCÁK

Kőröstétlennen utcai rendezettek, az itt lakók igényesek és környezetük szépítése fontos számukra. A burkolt utak melletti szélesebb zöldfelület ápolása, a vízvezető burkolt csatornák tisztítása, gondozása rendezetté teszi az utcaképet.

A település egyik leglátványosabb része a Barna bár és motel előtti gondozott közterület, mely a tervezett kertkultúrával, növényritkaságok ültetésével színpompássá teszi az utcaképet.

A közúti híd korlátainak beültetése, környezetrendezése fogadja a településre érkezőt.

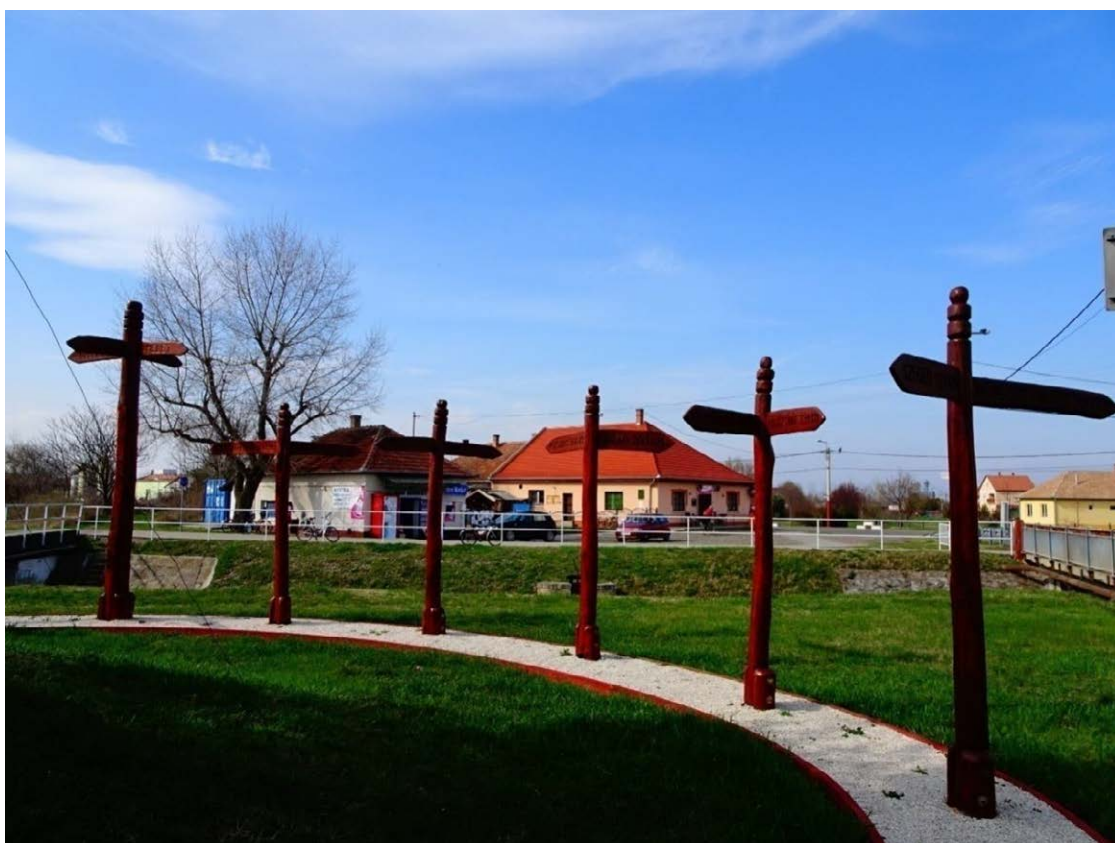

KÖZTEREK, PARKOK

Kőröstetétlen a Gerje partján és a település egyéb területein is bővelkedik közterekben, parkokban, melyek gondozottak, szemet gyönyörködtetők.

A település központi részén kialakított park rendezett, a természetes anyagok harmonikusan illeszkednek a környezetbe.

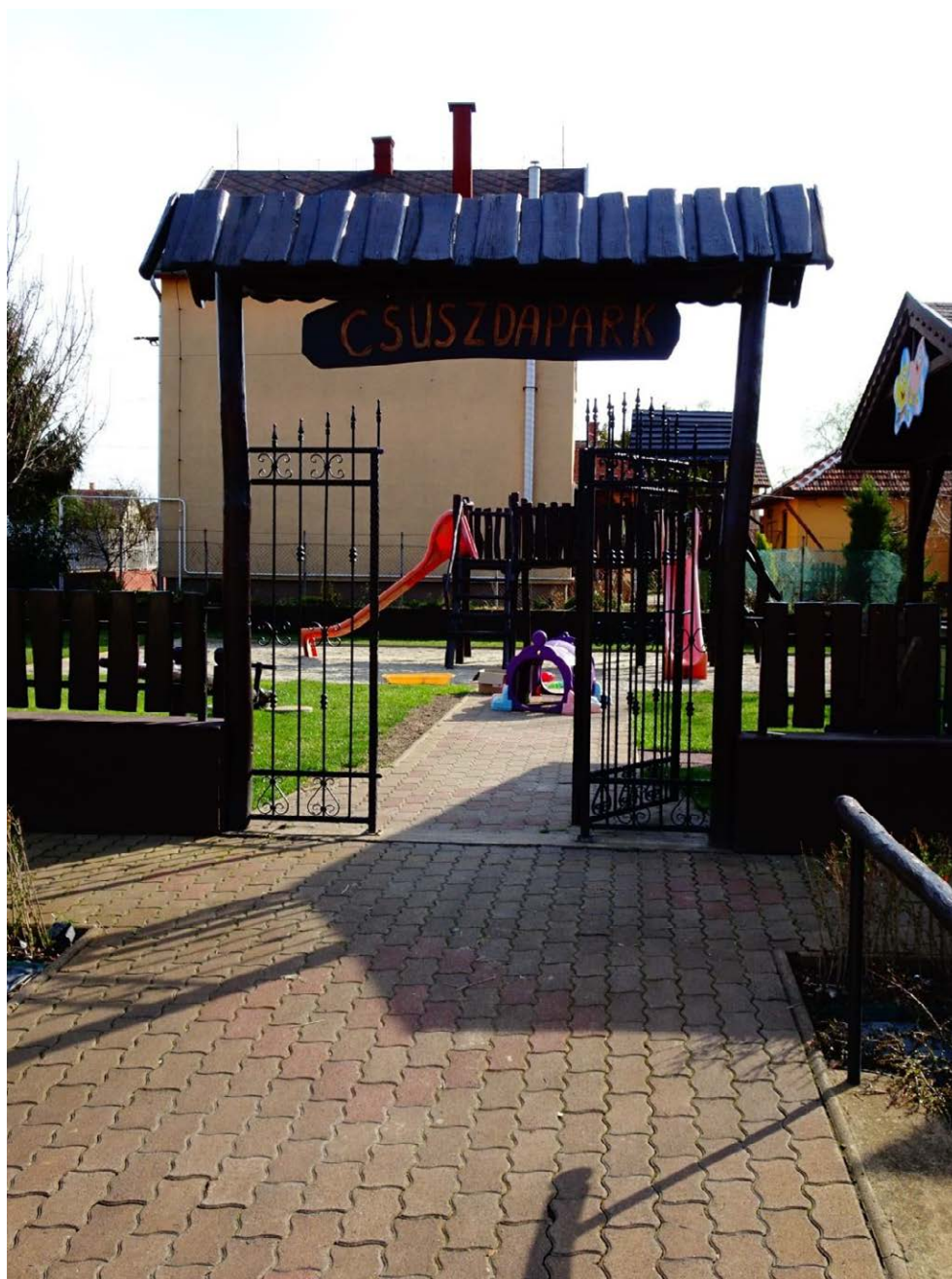
A Milleneum park területe nagy, egybefüggő zöld területével a település tüdeje. A faragott székelykapu felvezeti az emlékmű előtti teret. A kapuhoz csatlakozó rácsos, természetes kerítés jelzés értékű, térelhatároló funkciójú.

A szabadidős terület családoknak nyújt pihenést, a játszótér melletti nagy füves terület családi, baráti összejövetelek helye lehet. A szép természeti környezet, a gondozott emlékpark a település egyik legszebb része. Ez az a hely ahol találkozhatnak a településen lakók, de a turisták is megállhatnak egy kis feltöltődésre. A terület megközelítése a kerékpárral a természetet kedvelő turisták számára is elérhető.

A településen a legkisebbek szórakozóhelye az a zárt csúszdapark, amely teljesen biztonságos a kicsiknek. Nagyon színvonalas a park kerítése és környezetbe illesztése.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

A jó példák közé soroljuk Kőröstetétlenen azokat az épületeket, melyek megjelenése a környezetével harmonikus, színvilága jellemzően visszafogott, tömegformálása egyszerű. Nagyon sok olyan építészeti részlettel is találkozunk, melyek megkapóak, az épületnek jellegzetes karaktert adnak. A szép épület elképzeltetlen rendezett környezet nélkül és legyen az áttört kerítés, vagy természetes növényzát a közterület és a magánkert között lehetőség szerint olyan átmenetet képezzen, amely egy egységes utcaképben bontakozik ki.

Nagyon sok településen, így Kőröstetétlenen is jellemző a kockaház.

A modern épületek egyike, a letisztult, egyszerű, minimál stílust képviseli, ahol a színek harmoniája a fehér – szürke színvilág mindenhol visszaköszön.

A modern épületek másik típusa, szép környezettel. A ház lábazata és a kerítés lábazat – oszlop egységet alkot. Jól megválasztott kerítésmező kitöltéssel különösen hangulatossá tehető az épület.

Tetőtérbeépítéses épület visszafogott színvilággal. A kerítésen a főépület díszítőelemeinek színe és anyaga köszön vissza. Az ablakosztások szimmetrikusak, ablakkeretezésük jelképes, nem túldíszített, ugyanakkor kiemeli a nyílászárót. Az oldalsó szélfogó mind az épület, mind a kerítés stílusához illik. A tulajdonosok gondosan ügyeltek a részletekre, a természetes anyagok használata még a postaládán is meglátszik.

Jó példa a növényzet térelhatároló, kerítés szerepének betöltésére az oszloptuják elválasztóként való alkalmazása.

A motel előtti szépen kialakított zöldfelület különleges utcaképet eredményez. A jól megválasztott növények szemet gyönyörködtetnek, az ápolts, gondozott zöldfelület üde színfolt.

Az étterem előtti környezetrendezés is példaértékű, a jól megválasztott virágládák, gondozott nyírt pázsit és ápolts vérszilvafák együttes látványa harmóniát sugároz.

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

Az utcaképhez az épületeken, kerítéseken, zöldfelületeken kívül a reklámhordozók, utcabútorok éppúgy hozzátartoznak. A kiegészítő elemek sokat javíthatnak, de ugyanakkor ronthatnak is a településképen. Kőröstétlen élen jár a közterületek kiegészítőinek alkalmazásában, számos jó példa megfigyelhető a településen, amely ötletes és különös hangulatot kölcsönöz Tetétlennek. Törekedni kell a reklámtáblák, cégek elhelyezésénél nemcsak a figyelemfelkeltésre, hanem, hogy a környezettel szimbiózisban legyen a reklámhordozó.

A Barna bár hirdetése ötletes, figyelemfelkeltő, ugyanakkor környezetbe illő.

*A népi fafaragóművészet szép alkotása a településközpontban elhelyezett faragott oszlopok,
melyek az irányokat, településeket mutatnak.*

*Az utcanévtáblák különösen késő tavasztól ősziig színpompásak,
amikor a ládába beültetett virágok sajátos hangulatot ársztanak.*

A közterületen elhelyezett díszítések a településképet nagyban befolyásolják, elárulják az itt lakók környezetük iránti igényét, és mutatják szépérzéküket.

A település méltán büszke nemrég átadott új gyaloghídjára, mely nemcsak biztonságossá, hanem hangulatossá is varázsolja a közlekedést. Nemcsak funkcionális feladata van a hídnak, de szép famunkája egyedivé is teszi és a település egy újabb jelképpel gazdagodhatott.

A településen ötletekben nincs hiány, így született meg a szerelmesek fala, amely több településen hasonlóan a hagyományokat eleveníti meg. Ezen a falon helyezhetik el a szerelmesek a lakatot, amelyet sok helyen kerítésre vagy hídkorlátra tesznek. A fémből készült fal áttört mintázatával könnyed és bájos.

A település egészére nem jellemzőek a nagy reklámtáblák, a neon feliratok. Javasolt ennek az arculatnak a megőrzése, inkább informatív, diszkréten bemutató, az épülettel harmonizáló reklámtáblák elhelyezése kívánatos. Továbbra is javasolt a közterület szépítése, újabb ötletes alkotások elhelyezése, amivel a település még otthonosabb, még esztétikusabb lesz.

A külterületen a meglévő természeti értékek megőrzése a vonuló madarak védelme érdekében nem kívánatos villódzó, világító reklámtáblák elhelyezése. Amennyiben tájékoztató tábla, ismertető tábla kerülne elhelyezésre, akkor csak természetes anyagból készülő, környezetbeillő táblát válasszunk.

Kőröstetétlen településarculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:

Kőröstétlen Község Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:

*Kiszelovics és Társa Településtervező Kft
Kiszelovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök*

Főépítész:

Kiszelovics Ildikó

Felhasznált irodalom:

- *Kőröstétlen Község honlapja*
- *Hatályos településrendezési terv munkarészei*

A fényképfelvételek:

2017. március - június hónapban készültek

Készült:

2017. július hó